NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok V. Kraków, wtorek 14 lutego 1922. Nr. 44.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.12
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 20 M.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 470—. kwart. 1410— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu 530— „ 1590—,
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 580.—. „ 1590—,
Za granicą: z przesyłką pocztową 725—, „ 2175—.
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 10— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 30. Nadesłane Mk 75—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 95—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na I. stronie 120 Mk
Gratulacye 500 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe.

Debata w Sejmie wileńskim nad przyłączeniem do Polski.

Wilno. PAT. Po odczytaniu uzgodnionego projektu formuły orzeczeniowej pos. Federowicz motywował poszczególne punkty formuły. Co do punktu trzeciego formuły referent zaznaczył, że punkt ten wymierzony jest przeciwko pewnym czynnikom międzynarodowym, które niejednokrotnie starały się zabierać głos w sprawie losów Wileńszczyzny, czy to drogą nacisku dyplomatycznego na państwo polskie, czy to drogą negocyacyi stanowisko swoje w tej sprawie zamierzały przeprowadzić. W punkcie tym sejm stwierdza uroczyście, powołując się na zasadę samostanowienia, że decyzyi, któreby z pominięciem jego woli były powzięte, nigdy nie uzna. Punkt czwarty, mówił dalej referent, sformułowany krótko i w sposób dobitny, stwierdza, że Ziemia Wileńska stanowi bezwarunkowo i bez zastrzeżeń nierozdzielną część Rzeczypospolitej Polskiej. Artykuł 5 oddaje Polsce władzę suwerenną nad Wileńszczyzną. Artykuł 6 postanawia, że decyzya w sprawie ustaw mających obowiązywać terytoryum wileńskie należy wyłącznie do władzy ustawodawczej Rzeczypospolitej Polskiej.

Po przemówieniach posłów Chomińskiego i Zasztowta (PPS.), zabrał głos prezes klubu Odrodzenia, pos. Stefan Mickiewicz. Mowca nawiązuje do historyi unii polsko-litewskiej i w dalszem swem przemówieniu wypowiada się za zbliżeniem polsko-litewskiem. Mowca wypowiada się przeciwko uzgodnionej formule i proponuje przyjęcie formuły swego klubu, którą odczytuje.

Po oświadczeniu marszałka, że dyskusya generalna nad wnioskiem komisyi politycznej odbędzie się w poniedziałek, posiedzenie zamknięto.

Sazonow o sprawcach wojny

Paryż. PAT. Sazonow nadesłał z Warszawy pismo do Tempsa w sprawie ogłaszanych w prasie niemieckiej artykułów powołujących się na niego przy oskarżaniu Poincarego o wywołanie wojny. W artykułach tych nazwisko Sazonowa łączone jest z nazwiskiem Poincarego i Izwolskiego. Sazonow w liście omieszkał udzielić wyjaśnienia co do stawianych mu zarzutów. Co się zaś tyczy osoby samego pana Sazonowa to zaznacza on, że jeżeli zdecydował się przerwać milczenie, to dla tego, że dzienniki niemieckie zamiast uspakajać opinię — denerwują ją tylko swemi rzekomemi rewelacyami. Rozsiewane również pogłoski o charakterze kalumnii wprowadzają w błąd opinię co do roli jaką odgrywał ambasador rosyjski we Francyi, przed samym wybuchem wojny. P. Sazonow oświadcza, że niebawem ogłoszoną zostanie korespondencya między nim a Izwolskim z okresu poprzedzającego wojnę, która wyjaśni stanowisko i odpowiedzialność dyplomacyi rosyjskiej za wybuch wojny. Izwolskiego możnaby oskarżać tylko o zbytnią czujność i ostrożność, atmosfera bowiem, w której pracował we Francyi, była taka, że nie sprzyjała bynajmniej żadnym zamierzeniom wojennym i narażała tylko Izwolskiego na niebezpieczeństwo oskarżania go o propagowanie w Rosyi haseł naruszenia pokoju światowego.

Anglia sprzeciwia się odroczeniu konferencyi genueńskiej.

Paryż. PAT. (Havas). Wczoraj w Londynie nie było jeszcze wiadomem, kiedy rząd angielski odpowie na memoryał francuski w sprawie konferencyi w Genui. Przypuszczać należy, że odpowiedź ta nastąpi dopiero po dłuższym stosunkowo czasie i że będzie odmowną, jeżeli chodzi o odroczenie konferencyi genueńskiej. Jak słychać z otoczenia Lloyda George'a, stoi on na stanowisku, że nie należy tracić czasu w dążeniu do przywrócenia równowagi gospodarczej, że więc termin otwarcia konferencyi genueńskiej musi być w dalszym ciągu utrzymany.

Przygotowawcza narada rzeczozn. przy udziale Polski.

Paryż. PAT. (Havas). Rząd angielski nie odpowiedział dotychczas na memoryał francuski, dotyczący konferencyi genueńskiej. Foreign Office zdaje się obecnie popierać projekt zwołania przygotowawczej narady rzeczoznawców angielskich, francuskich i włoskich, którzyby zbadali kwestye natury technicznej, mające być wysunięte na konferencyi w Genui. Koła francuskie zapatrują się przychylnie na ten plan przedwstępnego zbadania spraw przez rzeczoznawców, którzy zebraliby się prawdopodobnie w Paryżu. Francya życzyłaby sobie jednak, aby w naradach tych wzięli także udział przedstawiciele Małej Ententy.

Paryż PAT. Havas. „Temps" zaleca, aby rzeczoznawcy francuscy mający przeprowidzić przedwstępne badania w kwestyach stanowiących temat obrad konferencyi genueńskiej porozumieli się nietylko z rzeczoznawcami głównych mocarstw sprzymierzonych, lecz także z przedstawicielami Belgii Polski, Rumunii, Czechosłowacyi, i Jugosławii, które ze względu na znajomość stosunków będą mogły przedłożyć wiele cennych wiadomości w sprawie Rosyi.

Podróże dra Benesza.

Paryż. PAT. Havas. Dnia 12 bm przybędzie tu Benesz, który będzie na śniadaniu u Poincarego. Obaj prezydenci ministrów odbędą konferencye w sprawie konferencyi genueńskiej a także i w sprawach finansowych. Benesz uda się następnie do Londynu.

Opinia angielska i amerykańska co do stanowiska Francyi

Bordeaux. PAT. Radio. W związku z memorandum francuskiem, dotyczącem konferencyi w Genui, „Temps" podaje, że rząd francuski zaproponował państwom sprzymierzonym, to jest Anglii, Włochom i Belgii, odesłanie do komisyi reparacyjnej projektów dotyczących reform finansowych, programu gwarancyi i planu wypłat w naturze i pieniądzach na rok 1922, które to projekty zostałyby przez komisyę reparacyjną ostatecznie ustalone. W Anglii nota rządu francuskiego, żądająca odroczenia konferencyi o trzy miesiące jest przedmiotem licznych komentarzy. Prasa liberalna i prasa robotnicza występuje bardzo wrogo przeciwko nocie, zaś prasa konserwatywna traktuje ją przychylnie. „Times" uważają, że większa część krytyk francuskich, zwracających się przeciw projektowi konferencyi genueńskiej jest przeważnie pozbawiona uzasadnienia i dlatego nie może osiągnąć pożądanego skutku. W sprawie stanowiska zajętego przez Poincarego w kwestyi udziału sowietów w konferencyi genueńskiej, zaznacza „Temps" że prawie wszystkie koła amerykańskie aprobują to stanowisko.

Zgoda Belgii na propozycyę francuską.

Paryż. PAT. (Havas). Wedle wiadomości z kół urzędowych, rząd belgijski zawiadomił rząd francuski, że zgadza się na jego wniosek, aby powierzyć komisyi reparacyjnej rozdział kwot, które mają Niemcy zapłacić w roku 1922.

Kredyty dla Austryi zadecydowane.

Bordeaux. PAT. Rządy francuski i angielski zgodziły się udzielić Austryi kredytu, który chociaż nie potrafi podnieść kraju na nogi, to przynajmniej powstrzyma spadek korony.

Aresztowania z powodu wypadków na G. Śląsku

Katowice. PAT. W związku z wypadkami w Gliwicach władze koalicyi aresztowały tamże starszego radcę górniczego z huty państwowej w Gliwicach Webera, starszego radcę rządowego Rosenthala naczelnika państwowych warsztatów kolejowych w Gliwicach, oraz inżyniera Herolda jednego z szefów huty Hulczyńskiej. Razem aresztowano około 30 osób, podejrzanych o współdziałanie w tajnem przechowywaniu broni i w napadzie na wojska francuskie w Gliwicach. Aresztowani będą stawieni przed specyalnym koalicyjnym sądem wojskowym w Gliwicach.

Grożący kryzys gabinetowy w Niemczech.

Berlin. PAT. Na wczorajszem posiedzeniu parlamentu zgłosili wotum nieufności przeciwko kanclerzowi rzeszy niezależni socyaliści, komuniści oraz nacyonaliści. Nacyonaliści uzasadniali swoje wotum nieufności słabością rządu i niedostateczną opieką nad „wiernymi" urzędnikami. Niemiecka partya ludowa zarzucała kanclerzowi, iż rozporządzenia prezydenta Eberta w sprawie zwalczania strejku nie zastosował w odpowiedni sposób i wdał się w pertraktacye ze strejkującymi kolejarzami. Na wszystkie te zarzuty odpowiedział kanclerz, że prostem odrzuceniem tego wotum nieufności sprawa nie może być załatwiona i że konieczne jest dla niego jasne wotum zaufania W dalszym toku rozprawy centrowcy demokraci i socyaliści większości zgłosili wniosek ufności Centrowiec Marks zgłosił wniosek o odroczenie głosowania, który to wniosek został przyjęty przeciwko głosom radykalnej lewicy. Głosowanie odbędzie się we środę.

—o-o—

Nowe uregulowanie handlu zagranicznego.

Kraków, 12 lutego.

(ben) Niepomyślne wyniki gospodarki etatystycznej, zainicyowanej z wielkim rozmachem przez pierwsze nasze rządy i odtąd przez 3 lata uprawianej, przekonały społeczeństwo nasze, że jedynie pozostawienie jak najszerszej swobody życiu gospodarczemu może ożywić je i podnieść z powrotem do kwitnącego stanu przedwojennego. Wynikiem tego właśnie przeświadczenia było uchwalone przez Sejm wprowadzenie od września ubiegłego roku dla wszystkich prawie artykułów wolnego handlu wewnątrz kraju. Również i rząd obecny stanął na gruncie swobody handlu i systematycznie postępuje w kierunku przeprowadzenia tej zasady odnośnie do regulacyi handlu zagranicznego.

Instytucyą regulującą nasze obroty towarowe z zagranicą jest dotychczas główny Urząd Przywozu i Wywozu. Początkowo funkcye jego były bardzo rozległe, gdyż z niewielu wyjątkami na wszystkie prawie towary trzeba było uzyskać pozwolenie przywozu względnie wywozu. Na skutek tryumfu idei wolnohandlowej jednak ograniczono znacznie listę towarów wymagających takiego pozwolenia, dzięki czemu agendy Urzędu Przywozu znacznie się zmniejszyły. Zgodnie z tem skasowano naprzód szereg okręgowych Urzędów Przywozu a obecnie ma być zniesiony również i Główny Urząd w Warszawie. Według projektu rządowego ma na przyszłość ministerstwo przemysłu i handlu spełniać funkcye, powierzane dotychczas Urzędowi przywozu, przyczem będzie ono posiadać prawo wciągania na listę towarów reglementowanych nowych towarów i skreślania z niej dawnych, zwalnianie poszczególnych partyj towarów od zakazów, ustanawiania opłat wywozowych i żądania od eksporterów, aby sumy uzyskane ze sprzedaży w obcych walutach wpłacali w P. K. K. P.

Są to więc prawa bardzo rozległe, idące nawet dalej od obecnego ustawodastwa na tem polu. Na skutek słusznych skarg porzucono bowiem już u nas system opłat wywozowych i odbieranie eksporterom uzyskanych przez nich obcych walut. Zarządzenia te wpływały ogromnie ujemnie na nasz eksport i im to w wielkiej mierze przypisać należy, że nasz bilans handlowy był stale bierny i to na znaczne sumy, gdyż towary nasze obciążone tymi dodatkowymi kosztami nie mogły konkurować z zagranicznymi. Korzyść z tych opłat dla skarbu państwa była niezbyt wielka, strata natomiast dla gospodarstwa bardzo znaczna, gdyż wzrastało skutkiem nich nasze zadłużenie zagranicą a przemysł i handel eksportowy nie mógł się rozwinąć. Istotnie od czasu usunięcia tych opłat bilans nasz stale się poprawia a w grudniu u. r. zmienił się on nawet po raz pierwszy z biernego na czynny. Obecnie rząd nasz znowu występuje z myślą przywrócenia tych uciążliwych i szkodliwych opłat, skoro w projekcie swym przyznać chce ministerstwu przemysłu i handlu prawo ich nałożenia. Nie wątpimy, że rząd chce tylko zarezerwować sobie tę możliwość na przyszłość, gdyż trudno przypisać, aby chciał on z niej skorzystać już obecnie, niemniej jednak uważamy przyznanie tego prawa rządowi za zbyteczne. Jeśliby miała kiedyś skutkiem zmiany stosunków zajść taka potrzeba, dość będzie czasu, aby Sejm, wyrażający wolę społeczeństwa, prawo to rządowi przyznał.

Również i w drugim kierunku konieczna jest zmiana projektu rządowego. Dotychczas o zwolnieniach od zakazów przywozu wzgl. wywozu rozstrzygał wprawdzie Główny Urząd Przywozu, jednakże czynniki społeczne, reprezentowane przez komisyę złożoną z przedstawicieli przemysłu, handlu i rolnictwa miały przytem głos doradczy. Obecny projekt rządowy nie przewiduje takiego udziału czynników społecznych w rozstrzyganiu tych ogromnie ważnych dla gospodarstwa narodowego spraw lecz pozostawia je wyłącznemu uznaniu czynników biurokratycznych. Byłoby to więc nie poprawą lecz pogorszeniem obecnego stanu rzeczy, wiemy bowiem z doświadczenia, jak mało zrozumienia dla potrzeb społeczeństwa często wykazuje odcięty od bezpośredniego z niem kontaktu element urzędniczy, choćby kierował się jaknajlepszemi pobudkami. Uzupełnienie projektu rządowego i na tym punkcie uważamy zatem na konieczne.

—oo—

Położenie Żydów na Łotwie i w Estonii.

Rabin N. Gurok, który odgrywa wybitną rolę w życiu społecznem Żydów w państwach bałtyckich, udzielił „Momentowi” podczas swego pobytu w Warszawie następujących szczegółów o życiu Żydów w tych nowo-powstałych państwach:

Łotwa. Na ogólną liczbę 1,700.000 mieszkańców, Żydów jest około 100.000. Na początku wojny Mikołaj Mikołajewicz wydał rozkaz wysiedlenia wszystkich Żydów z tej okolicy. Żydzi pozostali tam tylko w miejscowościach, zajętych przez Niemców. Fakt ten i później wpłynął na położenie prawne Żydów w krajach bałtyckich. Kurlandya i Łotwa, jak wiadomo, nie należały do strefy osiadłości (czerty), wobec czego Żydzi tam zamieszkali nie byli zapisani do ksiąg ludności.

W roku 1918, gdy Łotwa uzyskała niepodległość, nie czyniono Żydom, wracającym do kraju, żadnych trudności, warunki jednak wkrótce się zmieniły. W roku ubiegłym przedstawiciel Łotwy w Moskwie radził uchodźcom żydowskim, aby do Łotwy nie wracali, gdyż może to wywołać niepożądane skutki, chciał on nawet zaprowadzić normę procentową dla powracających na Łotwę Żydów. Projekt ten nie został urzeczywistniony dzięki interwencyi rządu sowietów.

Rząd łotewski oświadczył, że obywatelami łotewskimi są jedynie ci, którzy mają prawo pobytu w kraju na zasadzie tego, że albo oni sami, albo ich rodzice mieszkali na Łotwie od r. 1880. Senat jednak unieważnił to oświadczenie. Konstytuanta zaś uchwaliła ustawę, zmieniającą oświadczenie rządu w tym sensie, że dla uzyskania obywatelstwa potrzebny jest 20-letni pobyt w kraju. Prawo to nie dotyczy jednak tych, którzy w czasie wydania ustawy nie byli obecni w kraju, tak, że więcej niż 20.000 Żydów łotewskich, znajdujących się jeszcze w Rosyi, trací obywatelstwo łotewskie.

Wogóle przy powrocie do kraju czyni się wiele trudności Żydom, nawet zapisanym do ksiąg ludności. Do kraju wracać mogą tylko ci, którzy otrzymują dokumenty z ministerstwa spraw zagranicznych, co jest połączone z wielkiemi trudnościami, tak, że nawet ci Żydzi, których obywatelstwo łotewskie nie ulega wątpliwości, nie mogą wobec tych trudności wrócić do kraju.

W skład pierwszego rządu łotewskiego wchodzili również przedstawiciele wszystkich mniejszości narodowych; przedstawicielem Żydów był p. Minc, który spełniał funkcye kontrolora państwa.

Gdy zaś później partye łotewskie utworzyły blok w konstytuancie, usunięto przedstawicieli mniejszości narodowych z rządu.

W kwestyi szkolnej Żydzi są na drodze do autonomii kulturalnej. W ministerstwie oświaty utworzono specyalny wydział do spraw szkolnictwa żydowskiego. Szkoły żydowskie są w pełnej mierze subsydyowane przez państwo i władze komunalne. Żydzi są reprezentowani we wszystkich zarządach komunalnych, w niektórych zajmują nawet wybitne stanowiska.

Urzędników żydowskich w instytucyach rządowych jest mało. Pozornym powodem tego jest nieznajomość języka łotewskiego wśród Żydów; pomimo to kilku Żydów zajmuje poważne stanowiska rządowe; dyrektorem łotewskiego Banku Państwa jest Żyd Frydman.

Co się zaś tyczy stosunku ludności do Żydów, to z początku w Dźwińsku zaszły wypadki ekscesów, polegające na zrywaniu przechodniom Żydom okularów i czapek, lecz dzięki interwencyi posłów żydowskich, ministerstwo spraw wojskowych wysłało do Dźwińska komisyę w celu zbadania tej sprawy i przedsięwzięcia należytych środków zapobiegawczych, poczem nastąpiło uspokojenie.

Stan ekonomiczny Żydów na Łotwie nie jest dobry. Należy pamiętać o tem, że wszyscy prawie Żydzi byli przez cały czas wojny na wygnaniu, ci zaś, którzy mieszkali w Letgalii, musieli podczas walk pod Dźwińskiem sami uciekać i przez to zostali zrujnowani. Na razie handel i przemysł rozwijają się słabo. Rząd nosi się z myślą wprowadzenia ograniczeń dla mniejszości narodowych w dziedzinie handlowej, lecz wszyscy są przekonani, że projekt ten nie będzie mógł być urzeczywistniony.

Żydzi łotewscy są zorganizowani w demokratycznych, wybranych na zasadzie powszechnego prawa wyborczego, gminach. Zjazd gmin chciał stworzyć Zarząd Gmin, napotkano jednak na opór lewicy. Wobec tego projektowane jest utworzenie demokratycznej Rady Narodowej, jako powszechnej organizacyi wszystkich Żydów na Łotwie.

Żydzi, Rosyanie i Niemcy są zorganizowani oddzielnie, w konstytuancie zaś tworzą jeden blok mniejszości narodowych.

Estonia. Estonię, która ma 1,100.00 mieszkańców, zamieszkuje wszystkiego 7000 Żydów, a to dlatego, że w Estonii, położonej bliżej Petersbur-

DR. M. N. GELBER.

Szkice do historyi Żydów
w Rzeczypospolitej Krakowskiej.

(Ciąg dalszy).

Na to odpowiedział reprezentant senatu Darowski, że § 13 statutu żydowskiego nie uwzględnia żadnych specyalnych szkół żydowskich. Mimoto rząd uznał za stosowne stworzyć w r. 1830 specyalną szkołę żydowską na Kazimierzu, gdyż rodzice żydowskich dzieci nie posyłali ich do szkół chrześcijańskich z powodów religijnych a może z powodu braku wystarczających znajomości języka polskiego. Głównym celem żydowskiej szkoły jest przygotowywać żydowską młodzież do wyższych studyów na uniwersytetach chrześcijańskich, które każdemu stoją otworem. Taka szkoła przyczyniłaby się wielce do cywilizacyi Żydów, a jej powstanie byłoby tembardziej godnem życzenia, że szkoła ta dawałaby rządowi jedyny środek do kontroli nauki religii żydowskiej i do wprowadzenia jej przez ustalenie podręczników, poleconych przez żydowskich uczonych, nie naruszając przez to zgoła zastrzeżonych w konstytucyi zasad tolerancyi. Zrozumiałem jest, że wydatki tej „przez chrześcijańskiego dyrektora prowadzonej szkoły, gdzie uczyło dwuch żydowskich nauczycieli” ciążyły wyłącznie na żydowskiej gminie, ponieważ one tylko ze względu na nią zostały założone. Ostatecznie przysporzyła sobie żydowska gmina z własnej winy ten wydatek, wskutek zaniedbanego wychowania dzieci. Koszta szkoły wynoszą 4800 pol. guld. rocznie, a nie 10.000 pol. guld. jak podaje zażalenie Drugi zastępca gminy żydowskiej Adler odpowiedział na długie wywody Darowskiego, że szkoła ta przynosiłaby korzyść pod dobrem kierownictwem, jednak na zawadzie stanął zły dobór nauczycieli. Należałoby wyczekiwać zmiany w tym względzie.

Odnośnie do tej sprawy nie zajęli komisarze żadnego stanowiska; wciągnęli do protokołu tylko poszczególne uwagi z zastrzeżeniem późniejszej decyzyi.

Co do podatków od dostaw oświadczył pruski komisarz dworski, że w r. 1809, nałożono na miasto Kraków tytułem żołdu i podatku na ubogich — kwotę 72441 p. guld. Z tego przypadło na Żydów 18150 lub 22000 guld. Ponieważ żydowska gmina nie mogła odrazu zapłacić tej kwoty, wniesiono prośbę do kasy miejskiej, aby uiściła tę sumę i zobowiązano się wrócić ją wraz z procentem kasie miejskiej. Tymczasem zapłacili 17131 guld. 10 gr. i pozostali dłużni 5369 guld. pół gr., aż do maja 1921 r. poczem senat zapłacił tę kwotę z funduszu żydowskiej gminy.

Kiedy reprezentanci senatu potwierdzili ten stan rzeczy, oświadczyli Meisels i Adler, że okoliczności, przytoczone przez Forckenbecka nie były im znane. Wobec tego po dokładniejszej informacyi cofają ten punkt oskarżenia. Na tem zamknięto pierwsze posiedzenie.

Na drugiem posiedzeniu, które odbyło się 14. maja 1830 r. pod przewodnictwem Forckenbecka, zajmowano się następującymi siedmioma punktami zażalenia. Do 4 punktu zażalenia, który odnosił się do potrójnego żydowskiego podatku od podymnego — wyjaśnił Forckenbeck, że właściciele realności dzielnicy żydowskiej płacą to samo podymne, jak właściciele realności miasta Krakowa a mianowicie 23 guld. i 8 gr. Od komina murowanego domu a 12 guld. od drewnianego. W chrześcijańskim Kazimierzu płaci się od komina murowanego domu 17 guld. 8 gr.*), ponieważ ta część przy ustaleniu katastru podatkowego została uznana jako przedmieście. Ponieważ jednak w tej części z powodu wielkiego ruchu handlowego czynsz znacznie się podwyższył, należy więc — proponuje Forckenbeck — wprowadzić równomierny podział kwestyonowanego podatku od komina między właścicielami realności chrześcijańskimi a żydowskimi na Kazimierzu.

Dalszy ciąg nastąpi.

*) Protokoły str. 31.

..., przepisy dotyczące prawa zamieszkiwania były surowsze, niż na Łotwie.

Stan ekonomiczny Żydów jest świetny, ponieważ przez ten mały kraj przechodził cały handel między Rosyą a Zachodem.

Natomiast życie narodowo-kulturalne w Estonii pozostawia jeszcze wiele do życzenia. Zdrowe środowisko żydowskie i narodowa młodzież żydowska znajdują się w Dorpacie.

Ludność żydowska w Estonii wiele cierpi z powodu oderwania od wielkich ośrodków żydowskich, dokłada jednak wszelkich starań w celu zorganizowania żydowskiego życia społecznego. W Rewlu odbył się nawet zjazd gmin żydowskich. Stworzono również Żydowską Radę Narodową, lecz istnieje ona tylko na papierze.

Położenie gospodarcze przemysłu łódzkiego.

Z powodu dość rozpowszechnionego mniemania, że przemysł łódzki wywołał zwyżkę kursu walut obcych, pisze „Kuryer Łódzki“:

„Bezsprzecznie przemysł łódzki jest w Polsce jednym z najpoważniejszych konsumentów waluty obcej, ale nie można bezwzględnie na jego karb zwalać winy wahań kursowych marki polskiej, gdyż przemysł łódzki również i sporo waluty obcej dostarcza. Walut obcych używa jedynie na zakupno surowca i materyału dla produkcyi, tej produkcyi, która jest podstawą polepszenia się naszego stanu gospodarczego, a więc zarazem i podniesienia się i ustalenia waluty naszej.

Przechodząc do sprawy ożywienia się produkcyi i wyjaśnienia się sytuacyi zastojowej, w pierwszym rzędzie stwierdzić musimy według zasięgniętych informacyi u sfer miarodajnych, że nie wpłynęła na to w niczem bawiąca u nas sowiecka misya handlowa. Pogłoski o olbrzymich rzekomo tranzakcyach, jakoby już zawartych, są bezpodstawne.

W stosunku do tej misyi panuje w kołach wielkiego przemysłu łódzkiego pewna nieufność, głównie z powodu proponowanego sposobu spłaty należytości za zakupiony towar. Delegaci sowieccy pertraktują jeszcze z poszczególnymi fabrykantami, ale pogłoski o zawartych tranzakcyach i to w dodatku miliardowych, są conajmniej przedwczesne.

Za gotówkę może p. Gorczakow nawet wszystkie zapasy łódzkich fabryk wykupić, ale na podpis p. Karachana, korzystającego z praw eksterytoryalności, niewiele otrzyma. Przykład p. Krasina w Anglii był lekcyą poglądową dla chętnych do tranzakcyi sowieckich.

Ożywienie przedewszystkiem przypisać należy zbliżającemu się sezonowi letniemu, który zapowiada się dobrze, ze względu na brak towarów letnich. Sezon zimowy jest stracony, a w składach pozostały olbrzymie zapasy. Z drugiej strony pewna zniżka marki polskiej stała się powodem wzmożonego zapotrzebowania na rynku wewnętrznym, wywołanego obawą dalszego spadku i drożyzny.

Ceny dotychczas już się podniosły średnio o 15 procent.

Powodem tego jest chwilowo korzystna konjunktura, a w dziale wełnianym podrożenie surowca.

Wywóz do Rumunii i na Bałkany, który w końcu roku ubiegłego zupełnie zamarł ożywia się również i rokuje coraz lepsze nadzieje. Granica wschodnia, natomiast coraz szczelniej zamykana jest dla handlu z powodu niebezpieczeństwa epidemii i z powodów natury politycznej.

Ożywienie w przemyśle łódzkim objawiło się przez stopniowe zwiększenie liczby dni roboczych. Niema jednak przypadku, aby z dotychczasowych trzech dni przechodzono na 6. Zwiększanie liczby dni roboczych odbywa się stopniowo i względnie powoli.

Sfery miarodajne nie są jeszcze wolne od pesymizmu przy ocenie położenia. Poza kryzysem Łódź jeszcze się nie znalazła i nie jest wyłączone, że poprawa obecna jest tylko chwilowa“.

Ze świata.

Prezydent Ebert wykluczony z organizacyi siodlarzy. Dzienniki niemieckie donoszą, że walne zebranie siodlarzy i tapicerów w Berlinie uchwaliło wykluczyć ze swych organizacyi prezydenta Rzeszy niemieckiej Eberta, który, jak wiadomo, jest z zawodu siodlarzem, ponieważ wydał on rozporządzenie, szkodzące cechowi Związków zawodowych.

Nowa ofiara radiologii. Komitet rozdawnictwa nagród za czyny bohaterskie przyznał rentę dożywotnią w sumie stu funtów szterl. lekarzowi Hall Edwardsowi w Birminghamie, jednemu z pionierów badań nad promieniami X. Po odkryciu tych promieni dr Hall Edwards oddał się całkowicie ich badaniu i uległ przytem tak gwałtownym zapaleniom skóry, że musiał poddać się amputacyi lewej ręki, następnie prawego przedramienia, wreszcie czterech palców u prawej ręki. Pomimo tych strasznych okaleczeń, dr Hall Edwards pracuje jako radiolog.

Dział gospodarczy.

HANDEL I PRZEMYSŁ.

Stosunki gospodarcze między Polską i Ukrainą. „Proletarska Prawda“ kijowska pisze: „Z chwilą, kiedy niektóre sfery polskie zaprzestały popierać kontrrewolucyjne organizacye na Ukrainie otwiera się droga nie tylko do porozumienia, lecz i do polsko ukraińskiego zbliżenia gospodarczego. Taki bogaty kraj jak Ukraina zagoi wkrótce rany, zadane przez walki domowe i głód i odrodzi swe zdolności nabywcze. Polska najbliższa sąsiadka Ukrainy jest państwem wybitnie przemysłowem. Do rozwoju wzajemnych stosunków przyczyni się dobra i krótka komunikacya, znajomości rynku ukraińskiego przez polskich kupców i przemysłowców i zbliżone języki“.

Handel między Ukrainą i Czecho-Słowacyą. Firmy czskie pertraktują z wniesztorgiem w sprawie dostarczenia cukru na Ukrainę. Jedna z firm zaproponowała dostawę 50 wag. — cukru tranzytem przez Polskę. Cukier w Czecho-Słowacyi kosztuje obecnie 5—6 kr. za kilo, czyli 70.000 rb. sowieckich, gdy w strofie pogranicznej kilo cukru kosztuje 300.000 rb. sow., a w głębi Rosyi niema go wcale. Jednocześnie czeskie firmy handlowe składają oferty na dostawę innych towarów za pośrednictwem jednej z firm polskich.

Rynek zbożowy w Pradze. Pod koniec stycznia na rynku zbożowym w Pradze notowano następujące ceny (za 100 klg.) pszenica 230—280 kr. cz., żyto 260—280 kr. cz., jęczmień 260—280 kr. cz., groch 355—380 kr. cz., soczewica 700—850 kr. cz., siano 260—290 kr. cz., słoma 40—90 kor. cz.

Narzędzia rolnicze z Polski dla Rosyi. „Izwiestja“ moskiewskie piszą: „Do Żytomierza przybyło 38 podwód, naładowanych różnymi narzędziami rolniczemi, zakupionemi przez wniesztorg w Polsce“.

Parowozy niemieckie w Rosyi. „Izwiestja“ moskiewskie piszą: Do Piotrogrodu przybyły przez Estonię dwa parowozy towarowe z ogólnej liczby parowozów zamówionych w Niemczech.

Handel hurtowny w Moskwie. „Ekon. Żiźn“ przytacza następujące ceny w Moskwie:

Cena sprzedażna: dnia 13 stycznia:

pud suszonych owoców	320.000 rb
pud mąki	185.000 rb
pud oleju lnianego	1,200.000 rb
buty wołkowe	400.000 rb
kożuch długi	2,200.000 rb
kożuch krótki	1,000.000 rb
tułup	2,200.000 rb
wojłok	50.000 rb
beczka żelazna	2,000.000 rb
rolka tapet	18.000 rb

dnia 16 i 17 stycznea:

Ubranie skórzane	2,090.000 rb
Gross ołówków zwycz.	583.000 rb
Gross ołówków chemicznych	1,400.000 rb
Stopa kalek	1,500.000 rb
Pud papieru woskowego	625.000 rb
Pud papieru dziennikarskiego	550.000 rb
Nowy worek	45.000 rb
pud azbestu	450.000 rb
beczka cementu	500.000 rb
Skrzynka szkła czeskiego	4,500.000 rb
arszyn transmisyi	105.000 rb
pud surowej skóry	2,800.000 rb
pud skóry lepszego gat.	5,000.000 rb
pud owoców suszonych	800.000 rb
rogorza	20.000 rb
funt szpagatu	87.000 rb

Dnia 18 stycznia można było nabyć na giełdzie w Moskwie: naturalne wino w beczkach i butelkach 5 tys. wiadro franco Moskwa; zapałki parafinowane 4 wag. po 1,200 000 rb za skrzynkę wraz z akcyzą, 1 tys. p. terpentyny po 1200 tys. rb. za pud franco Moskwa, 1 tys. p. wapna po 950 tys. rb franco Moskwa, 2 tys. p. żołędzi suszonych franco. Smoleńsk 15 tys. p. węgla drzewnego franco Smoleńsk, 10 p. beczek cementu po 170 tys. rb. za sztukę franko Moskwa, sól Bertoleta (200 p.) po 4 mil. rb. za pud, 80 p. manganu po 1 mil. rb. za pud, 30 p. fosforu po 10 mil. rb. za pud.

Dnia 18 stycznia na giełdzie zgłoszono zapotrzebowanie na: 1) nieograniczoną ilość nasion ogrodniczych, 2) nieograniczoną ilość oleju lnianego, 3) 10 tys. p. kapusty kwaszonej, 4) 1 wag. kwasu solnego, 5) 2 tys. p. szpagatu 6) 300 p. drutu cienkiego.

Biuro ekonomiczne państw bałtyckich. W d. 1 lutego odbyło się inauguracyjne posiedzenie biura ekonomicznego państw bałtyckich w Rydze, które rozpoczęło swoją działalność. Każde państwo deleguje do zarządu jednego przedstawiciela, z wyjątkiem Łotwy, która będzie reprezentowana przez wice ministra spraw zagranicznych, Albata i b. posła w Rosyi, Wesmana.

Biuro ekonomiczne ma na celu: 1) kierować sprawami, jakie się wyłoniły na wspólnej konferencyi Rosyi i państw bałtyckich, 2) opracowywać projekty traktatów handlowych, 3) podawać nowe projekty i wnosić je do zatwierdzenia przez członków konferencyi państw bałtyckich i Rosyi. 4) uregulowanie różnych kwestyj bieżącyci. Rząd sowietów mianował swym przedstawicielem w komitecie Aleksandriego posła w Łotwie.

FINANSE.

Ilość pieniędzy papierowych w republice Czesko-Słowackiej. W d. 23 stycznia 1922 r. ilość będących w obiegu pieniędzy papierowych wynosiła 11047 mil. kr. cz., czyli o 808 mil. kr. mniej niż pozwala ustawa

Od d. 15 stycznia ilość pieniędzy papierowych będących w obiegu w Czecho-Słowacyi zmniejszyła się o 424 mil.

Budżet sowiecki na rok 1922. „Ekon. Żiźn“ Nr. 18 drukuje preliminarz budżetowy R. S. F. S. R. za czas od 1 stycznia do 1 października 1922 r. Dochody mają wynosić 1,571.940 tys. rb. w złocie. Poszczególne pozycye wydatków wynoszą (również w tys. rb. złotych).

Najwyższa Rada gosp. ludowego — 153561. Komisaryat komunikacyi 277.514, komisaryat aprowizacyi — 139897, Komisaryat wojenny 566023, komisaryat oświaty 122076, kom. rolnictwa — 52256, kom. finansów 39867, kom. spraw wewnętrznych 59715, kom. zdrowia publicznego — 117200, kom. opieki społecznej — 48283, poczt i telegrafów 25817, kom. sprawiedliwości 28248, wszechr. centr. kom. wyk 5018, kom. marynarki 71822 kom. pracy 3776, centr. urząd statystyczny 4785, kontrola państwowa 2480, kom spraw zewnętrznych 2066, kom. dla spraw handlu zewnętrznego 141668, kancelarya rady kom. lud. 1155, kom. do spraw narodowościowych 1430, dotacyi 14000, kapitał zapasowy rady kom. ludowych 12416 ogółem 1377118 mil. W ten sposób budżet 9 miesięczny wykazuje niedobór 300 rb. w złocie.

Zakład Tapicerski M. BARDACHA
Kraków, ulica Floryańska L. 16.
157 Poleca:
o 30°/o taniej niż wszędzie
Materace włosienne. Garnitury klubowe, oraz wszelkie meble tapicerskie. Materyały przedwojenne!

KRONIKA.

Kraków, 13 lutego.

— **Egzamin poprawczy dojrzałości eksternistek**, którym w jesieni 1921 pozwolono poprawić z jednego przedmiotu, odbędzie się w Seminaryum nauczycielskiem żeńskiem w Krakowie w normalnym terminie letnim br. Podania należy wnosić do Dyrekcyi najpóźniej do końca lutego br. i podać dokładny adres.

— **Szef misyi YMCA na całą Europę p. D. A. Davis** przyjechał wczoraj przedpołudniem do Krakowa. Dziś wieczorem urządza oddział krakowski YMCA na cześć gościa w Grand Hotelu przyjęcie, na którem p. Davis przedstawi dotychczasowe rezultaty akcyi Y.M.C.A. w Europie i Azyi Mniejszej.

— **O starostwo grodzkie w Krakowie.** Jak się dowiadujemy, województwo krakowskie przesłało do ministerstwa spraw wewn. w Warszawie projekt zmiany tutejszej dyrekcyi policyi na starostwo grodzkie. Jako kandydat na starostę grodzkiego wymieniony jest dotychczasowy dyrektor policyi dr. Jan Rękiewicz.

— **Redukcya personalu w krak. dyrekcyi policyi.** W najbliższym czasie przeprowadzona zostanie w tutejszej dyrekcyi policyi redukcya sił urzędniczych. W pierwszym rzędzie szereg starszych urzędników, którzy odbyli już przepisany czas służby, przeniesionych zostanie w stan spoczynku. Ponadto przewidziane jest przeniesienie kilkunastu młodszych urzędników do starostwa grodzkiego na kresach.

Sprawy reemigrantów i uchodźców. Komisarz Urzędu Emigracyjnego przy Ministerstwie Pracy i Op. Społ. dla spraw repatryacyi urzęduje we wszelkich sprawach dotyczących reemigrantów i uchodźców w Magistracie, Wydział VII, ul. Poselska 8, od godz. 11—2 popoł. We wszelkich odnośnych sprawach należy się tamże zwracać.

— **Ciągnienie milionówki.** W dzisiejszem ciągnieniu milionówki wylosowano numer 2399613, sprzedany w Banku Handlowym w Warszawie.

—o-o—

„Konstytucya dla Palestyny". We wczorajszym artykule pod tym tytułem wypadły przy druku po słowach: „bezdomnemu narodowi" słowa „w stosunku do narodu arabskiego", wskutek czego myśl zdania została zupełnie spaczona. Zdanie to ma brzmieć: „...przywrócenie małego kraju bezdomnemu narodowi w stosunku do narodu arabskiego, który i za 1000 lat nie zaludni gęsto całej swej dziś odłogiem stojącej ojczyzny itd."

—oo—

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.
Poniedziałek: „Pan obrońca".

TEATR MIEJSKI: OPERA I OPERETKA.
Poniedziałek: „Madame Butterfly".

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA":
Poniedziałek: „Starzy i młodzi".

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH.
Poniedziałek: „Krowoderskie zuchy".

Dalsze zamieszki w Irlandyi

Paryż. PAT. Jak donosi Journal z Belfastu Craig wystosował do narodu orędzie, w którem zaznacza, że w razie, gdyby rząd angielski nie zdołał zaprowadzić porządku, rząd ulsterski przedsięweźmie wszystkie niezbędne kroki w tym celu. Sytuacya w Belfascie jest nadal groźna. Donoszą o nowych represyach, przyczem doszło do wymiany strzałów między grupami przeciwników. Celem zaprowadzenia porządku policya zmuszona była użyć karabinów maszynowych.

Na wiosnę! UBRANIE MĘSKIE lub KOSTYUM DAMSKI za 4800 Mp.

Z powodu spadku cen wysyłam każdemu, kto prześle mi swój adres, 3 metry najnowszego eleganckiego materyału ubraniowego we wszystkich kolorach gładkich
na całe ubranie męskie lub kostyum damski za 4800 Mp.
Materye ubraniowe Nr. B w najnowszych drobniutkich krateczkach wszystkich kolorów i odcieni, również w kolorze „Melange" (wiosenny) w lepszym gatunku
za 3 metry na męskie ubranie lub kostyum damski 6900 Mp.
Towar pierwszorzędnej fabryki
Materye ubraniowe Nr. C i D we wszystkich odcieniach i kolorach w lepszym gatunku za 3 metry 7800 i 8000 Mp.
Sztuczki na męskie spodnie gładkie i w krateczkę po **1800 Mp.**, lepsze **2500 Mp.**
Sztuczki na spodnie czysto wełniane, czarne tło z białemi paseczkami (do ubrań wizyt. i balow.) 1[15] za **4500 Mp.**, w lepszym gatunku **5800 Mp.**
Sztuczki na damskie bluzki (półwełniane) we wszystkich kolorach po **1150 Mp.**
Sztuczki na damskie spódnice w najmodniejsze kraty lub pasy również gładkie we wszystkich kolorach po **2700 Mp.**
Chustki duże rozmiar 160×160 cm w najmodniejsze kraty lub pasy jasne i ciemne szt. **1400 Mp.** — **Chustki duże ciepłe balowe** tenże rozmiar szt. **3700 Mp.** czysto wełniane **5800 Mp.** — **Płócienka kolorowe** na koszule słowackie, fartuchy, ubranka dziecinne i t. p. **580 Mp.** za 1 metr. — **Krawaty jedwabne** kolorowe po **475 Mp.** szt., jadwabne gładkie we wszystkich kolor. po **1100 Mp.** szt.
Kowerkot letni! Nowość sezonu! Na ubrania męskie sportowe, na damskie płaszcze letnie, na ubrania dziecinne **1560 Mp.** za 1 metr
KAMASZE MĘSKIE chromowe, czarne sznurowane, mechanicznej roboty, eleganckie najmodniejszego fasonu **5900 Mp.** za parę. Takie same w gatunku B **7500 Mp.**, w gatunku C **8900 Mp.** — **KAMASZE MĘSKIE** chromowe sznurowane **bronzowe wykwintnej**, eleg. roboty **8900 Mp.**, lepsze **9200 Mp.** — **BUCIKI DAMSKIE** czarne z wysokiemi cholewkami (do 20 kółek) chromowe **6800 Mp.** para, bronzowe **7400 Mp.** — **BUCIKI DLA CHŁOPCÓW** chromowe czarne **4500 Mp.** para, dziecinne bronzowe chromowe od Nr. 26—30 **Mp. 4800** para, od 30—35 **Mp. 5100** para.
Uwaga. Wszystkie kamasze i buciki są na obcasach z czystej skóry gwarantowanej. — Przy zamówieniu proszę podać numer kamaszy lub bucików, albo przysłać w liście miarę.
Teki skórzane. Teki duże skórzane na 2-ch zamkach (składające się) bronzowe po **3200 i 3500 Mp.** Takie same czarne **3600 i 4500 Mp.** **PUGILARESY MĘSKIE** podwójne i potrójne nawskróś skórą czarne i bronzowe od **900—3500 Mp.** **TOREBKI DAMSKIE** skórzane eleg. różnych fasonów we wszystkich kolorach od **1100 Mp.** sztuka, w lepszym gatunku **1600 i 2100 Mp.** — Wysyła się bez zadatku przez pocztę z załączeniem. Przesyłka i opakowanie na rachunek kupującego. — Bez wszelkiego ryzyka! Kupujący niczem nie ryzykuje, gdyż jeśli towar się nie podoba, to w przeciągu 14 dni od otrzymania towaru takowy odbieram z powrotem i zwracam pieniądze. Zamówienia adresować:

M. Bernsztejn, Warszawa, Dzielna 25 N. D.

Otrzymałem niezliczoną ilość podziękowań od Klientów. Niektóre z nich niżej przytaczam:
1. Panie Bernsztejn! Niniejszem dziękuję Panu za odebraną materyę, która mnie bardzo zadowoliła. Plut. Peklękowski Jan. Toruń, Ofic. Szkoła aeronaut. klasa III.
2. Wielm. M. Bernsztejn, Warszawa. Materyę na ubranie otrzymałem i śmiem WPanu złożyć podziękowanie za solidne załatwienie i firmę WPana polecać będę i polecam. Przypuszczam, że o ile Pan otrzyma zamówienie ze szpitala naszego będzie Pan łaskaw jako dla nas obrońców Ojczyzny najkorzystniej załatwić. Inwalida Franciszek Łebki, szpital wojsk. inwalidów, Kraków IX. Bronowice
3. Szan. Panie! Poczuwam się do miłego obowiązku złożyć Szan. Panu podziękowanie za rychłe przesłanie mi żądanej przesyłki. Z materyi jestem całkowicie zadowolony. Michał Ciapka, Gorlice Elektrownia, Zakłady chemiczne.
4. Sz. Panie! Za przysłaną materyę bardzo dziękuję. Seweryna Lewicka, Skrzeszowice pow. Kocmyrzów.
5. Sz. Panie! Materyał otrzymałem. Jestem z niego zadowolony i bardzo dziękuję. W. Grzywacz (p. por.), Zamość, 8 pp. Leg.
6. Szan. P. Bernsztejn! Przesyłkę drugą otrzymałem, za którą dziękuję i z której jestem zadowolony. Koledzy jak zobaczyli chustki, proszą mnie, abym od Pana wypisał większą ilość. (Zamówienie na 40 chustki). Jerzy Honke. Toruń, kom. XII. okręg. Policyi Państwowej.
7. WPanie! Materye WPana otrzymałem, za które serdecznie dziękuję i z której jestem w zupełności zadowolony. Inżynier Tadeusz Słowiński, Tustanowice-Wolanka p. Borysław.
8. W. Panie! Otstalowany towar na ubranie wraz z rachunkiem otrzymałem, z którego jestem zadowolony. Pyzalski. St. żandarm Komanda kadry szw. zap. żand. wojsk. Nr X. Przemyśl.
9. Szan. Panie! Zmuszony jestem znów pióro do ręki chwytać i Panu za przesyłkę dziękować. Józef Zyman, Bielsko. Cieszyn. Restauracya kolejowa.
10. W. Panie M. Bernstein! Przysłaną materyę otrzymałem z której jestem bardzo zadowolony. Bizon, st. żand. Posterunek żandarmeryi w Cieszynie, Śląsk Polski.
11. Szan. Panie! Przesyłkę oraz rachunek otrzymałem. Z przesyłki jestem zupełnie zadowolony. Teginiusz Rokicki. Kozienice ziemia Radomska.
12. Szan. P.! Z pierwszej przesyłki jestem zupełnie zadowolony. — Fr. Rewaj, Łachwa p. Łuniniec (Polesie) kierown. szkoły powsz.
13. Szan. P.! Z nadesłanego materyału czuję się bardzo zadowolonym Władysław Michalski. Toruń-Podgórze, Piaski Główna Nr. 12.
14. W. P.! Niniejszym potwierdzam odbiór przesyłki, z której jestem rzeczywiście zadowolony. Leonard Dorfle, Grudziądz. ul. Rządowa Nr. 5. parter.
15. Szan. Panie! Materye na ubranie otrzymałem i jestem zadowolony że otrzymałem dobrą materyę jakiej się nie spodziewałem. Eugeniusz Maniecki, Tarnobrzeg, dworzec kolejowy. 286

FERROWATT

Pierwszorzędne metalowe
Żarówki elektryczne
(oszczędnościowe) we wszystkich typach.
Zastępstwo i stale bogato zaopatrzony skład
Henryk Dortheimer, Biuro techn. i elektrotechniczne
1911 **Kraków, św. Tomasza L. 8.**
SPRZEDAŻ WYŁĄCZNIE HURTOWNA.

Agentów poszukuje

do sprzedaży pierwszorzędnych zagranicznych i krajowych skór, chromu, gemzy i szewrotu. Próbę Nr. 322 wystarczającą na jedną parę męskich lub damskich bucików. Cena 2000 Mk., wys. za zaliczeniem po otrzymaniu 500 Mk. zadatku. 225
H. Falk, Warszawa, Nowiniarska 14 m.51.

Nakładem Gal. Sp. Wydawniczej. Red. nacz. Dr. Izr. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks. Feldman
Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 2.